

EL MERCAT DE VALLS EL PRIMER QUART DEL SEGLE XVIII

INTRODUCCIÓ

Les ratlles que segueixen tenen la pretensió de contribuir a fer conèixer quina era l'àrea d'influència de Valls el primer quart del segle XVIII, circumstància que ens ha estat possible mercès a l'estudi del llibre d'anotacions de les vendes a compte efectuades, de l'any 1719 fins el 1727, per la botiga val·lenca de Joan Marquel i companyia que, d'ençà el 1722, administrava el botiguer Joan Ixart, casat amb Àngela Marquel, pubilla de la casa.

El llibre d'anotacions de la botiga Marquel o Ixart, tant hi fa, conté cen cinquanta-tres pàgines de 17 per 48 centímetres, escrites per ambdues cares, en les quals figuren anotades amb cura les vendes fetes a crèdit per la botiga a un total de noucents-cinc clients. En l'actualitat, el volum és propietat del Sr. Enric Ixart i Ventosa, i es conserva, junt amb la resta de la documentació familiar dels Ixart, a la casa Vives, d'Altafulla.

Tot i que les possibilitats del llibre en qüestió són moltes —classes de mercaderies, llocs de residència dels compradors, vendes a altres botiguers i marxants, categoria social de la clientela, etc.— per a aquest article només utilitzarem les notícies referents als llocs de residència dels clients i als imports de les compres, i tot això amb la finalitat d'establir el ròdol de poblacions que, els anys vint del set-cents, anaven a Valls a fer mercat.

LA RESIDÈNCIA COMARCAL DELS COMPRADORS

El buidat del llibre d'anotacions de la botiga Marquel ens permet saber que els clients d'aquesta residien a setze comarques —Andorra, l'Alt Camp, l'Alt Penedès, l'Anoia, el Baix Camp, el Baix Penedès,

el Baix Urgell, el Barcelonès, la Conca de Barberà, les Garrigues, la Noguera, el Priorat, la Ribera d'Ebre, la Segarra, el Segrià i el Tarragonès—, i es distribuïen entre un total de cent-quinze poblacions, de les quals una pertanyia a Andorra —Ordino—, vint-i-sis a l'Alt Camp —Aiguamúrcia, Alcover, Alió, Bràfim, Cabra del Camp, Farena, Figuerola del Camp, Fontcaldes, Masllorenc, la Masó, Montagut, Mont-ral, Picamoixons, el Pla de Santa Maria, el Pont d'Armentera, Puig-pelat, Querol, la Riba, Rodonyà, el Rourell, Selma, Selmella, Vallmoll, Valls, Vilabella i Vila-rodona—, dues a l'Alt Penedès —Pontons i Vilafranca del Penedès—, quatre a l'Anoia —Calaf, Igualada, la Llacuna i Montmaneu—, altres quatre al Baix Camp —l'Albiol, Prades, Reus i la Selva del Camp—, vuit al Baix Penedès —l'Arboç, Banyeres del Penedès, la Bisbal del Penedès, el Montmell, Sant Jaume dels Domenys, Sant Vicenç de Calders, la Torregassa i el Vendrell—, també vuit al Baix Urgell —Belianes, Ciutadilla, Guimerà, Maldà, els Omells de Na Gaia, Tàrrega, Verdú i el Vilet—, una al Barcelonès —Barcelona—, vint-i-sis a la Conca de Barberà —Barberà de la Conca, Bell-tall, Conesa, l'Espluga de Francolí, Forès, la Guàrdia dels Prats, Lilla, Montblanc, Montbrió de la Marca, Ollers, Passanant, les Piles de Gaià, Pira, Pontils, Prenafeta, Rocafort de Queralt, Rojalons, Rojals, Sant Gallart, Santa Coloma de Queralt, Sarral, Solivella, Vallclara, Vilanova de Prades, Vilaverd i Vimbodí—, dotze a les Garrigues —l'Albi, Arbeca, les Borges Blanques, Casteldans, Cervià de les Gar-rigues, l'Espluga Calba, Fullella, Juneda, la Pobra de Cérvoles, Puig-gròs, el Vilosell i Vinaixa—, una a la Noguera —Balaguer—, dues a la Ribera d'Ebre —Móra d'Ebre i Riba-roja d'Ebre—, una altra al Segrià —Lleida— i diset al Tarragonès —l'Argilaga, Bonastre, el Cat-llar, el Codony, Creixell de Mar, la Nou de Gaià, Peralta, Renau, Roda de Berà, Salomó, la Secuita, Tarragona, Torredembarra, Vespella de Gaià, Vilallonga del Camp, Vila-seca i Vistabella—.

COMARQUES POC INFLUÏDES PEL MERCAT DE VALLS

De les setze comarques en les quals tenien fixada llur residència els clients de la botiga Marquell, set —Andorra, l'Alt Penedès, el Bar-celona, la Noguera, el Priorat, la Ribera d'Ebre i la Segarra— poden ser desestimades com a zones d'influència del mercat vallenc a causa de la seva poca transcendència dins del conjunt comarcal ja que, aplega-des, solament comprenen nou localitats, catorze compradors i 328 lliu-res 3 sous i 6 diners que, respectivament, equivalen al 7,76 per 100 de

Distribució comarcal de la clientela a crèdit de la botiga Ixart-Marquel

Comarca	Núm. de localitats	%	Núm. de compradors	%	Valor de la compra			%
Andorra	1	0,86	1	0,11	2	5		0,01
Alt Camp	26	22,60	475	52,89	6.212	19	9	36,71
Alt Penedès	2	1,73	2	0,22	120	9	6	0,70
Anoia	4	3,47	6	0,66	203	18	5	1,19
Baix Camp	4	3,47	8	0,89	904	17	9	5,34
Baix Penedès	8	6,95	10	1,11	263	2	10	1,55
Baix Urgell	8	6,95	21	2,33	486	1	9	2,87
Barcelonès	1	0,86	2	0,22	9	16	6	0,05
Conca de Barberà	26	22,60	137	15,25	2.914	6	11	17,22
Garrigues	12	10,43	154	17,14	3.327	15	4	19,66
Noguera	1	0,86	1	0,11	7			0,04
Priorat	1	0,86	4	0,44	83	16	6	0,49
Ribera d'Ebre	2	1,73	3	0,33	82	7		0,48
Segarra	1	0,86	1	0,11	22	12		0,13
Segrià	1	0,86	25	2,78	1.298	9	2	7,67
Tarragonès	17	14,78	49	5,45	980	2		5,79
	115		898		16.920		5	

les localitats, al 1,54 per 100 dels compradors i al 1,90 per 100 del valor de les adquisicions.

S'ha d'acceptar, doncs, que els clients amb residència a Ordino, Pontons, Vilafranca del Penedès, Barcelona, Balaguer, Cornudella de Montsant, Móra d'Ebre, Riba-roja d'Ebre i Castellnou d'Oluja són autèntiques flors que no fan estiu, per la qual cosa se'ls ha de considerar com a excepcions i fora de la de la norma general.

COMARQUES MITJANAMENT INFLUÏDES PEL MERCAT DE VALLS

Dins del conjunt comarcal hi ha el sots-conjunt de les comarques mitjanament influïdes per Valls, els elements del qual el formen les comarques de l'Anoia, el Baix Penedès i el Baix Urgell.

A aquestes comarques pertany el 17,37 per 100 de les localitats, el 4,10 per 100 dels compradors i el 5,61 per 100 del crèdit atorgat per la botiga vallenca.

A més de les comarques esmentades, tampoc no pot ser considerada com a territori fortament influït pel mercat de Valls la comarca del Segrià, i això tot i haver merescut el 7,67 per 100 de la confiança atorgada pels Ixart-Marquel i que hi resideix el 2,78 per 100 dels compradors, per tal com tots els clients que hi habiten tenen el seu domicili a la capital comarcal —Lleida—, i la majoria són botiguers que adquireixen als Ixart mercaderies que els manquen per atendre adequadament les demandes de llur clientela.

Respecte del Baix Camp podem dir quelcom semblant al Segrià, tot i que aquí els compradors estan més repartits, per tal com un resideix a l'Albiol, dos a Prades, un a Reus i quatre a la Selva del Camp, ja que malgrat significar el 3,47 per 100 de les localitats, e 10,89 per 100 dels compradors i el 5,34 per 100 del crèdit que, tot plegat, la situen en el sisè lloc, el fet ve donat per la circumstància d'haver invertit el client resident a Reus 840 lliures 15 sous, és a dir, el 92,92 per 100 de les 904 lliures, 17 sous 9 diners del total de la comarca. En conseqüència tampoc no pot figurar, creiem, el Baix Camp en el sots-conjunt de les comarques fortament influïdes per Valls, tant més que l'atracció del mercat de Reus damunt les localitats del Baix Camp, durant el segle XVIII, no pot ser posada en dubte en cap moment.

COMARQUES FORTAMENT INFLUÏDES PEL MERCAT DE VALLS

Són, per ordre creixent d'importància, el Tarragonès, la Conca de Barberà, les Garrigues i l'Alt Camp.

El Tarragonès ocupa el tercer lloc quant al nombre de localitats, el quart respecte dels compradors i el cinquè pel que fa al valor de les vendes.

Si deixem a banda el cas de Tarragona, prou semblant al de Lleida, ens trobarem que la clientela dels Ixart al Tarragonès viu en localitats situades a la part de la comarca limítrof amb el Baix Penedès —Bonastre, Creixell de Mar, Roda de Berà— o l'Alt Camp —l'Argilaga, el Codony, Peralta, Renau, Salomó, la Secuita, Vilallonga del Camp, Vistabella— o al curs baix del riu Gaià —el Catllar, la Nou de Gaià, Torredembarra, Vespella de Gaià— de sempre fortament relacionades amb Valls. Mentre que, exceptuant el resident a Vila-seca, a les localitats del cercle de Tarragona i veïnes al terme de Reus no hi habita cap comprador, la qual cosa pot ser justificada ben fàcilment per la senzilla raó de la major proximitat dels mercats de Reus i Tarragona.

La Conca de Barberà comparteix amb l'Alt Camp el primer lloc respecte de les localitats, i el tercer pel que fa als compradors i als diners esmerçats.

L'atracció del mercat de Valls damunt el territori de la Conca, queda demostrada pel fet que els cent trenta-set clients de la comarca es reparteixen entre vint-i-sis de les quaranta-set localitats aleshores existents al territori, les quals aglutinen al 83,43 per 100 de la població comarcal.

La comarca de les Garrigues ocupa el segon lloc tant pel que fa al nombre de compradors com al valor de la compra, mentre que els clients que hi residien se centraven en la meitat de les localitats del territori, les quals localitats eren les més poblades, ja que aplegaven al 68 per 100 del veïnat.

Com és natural, l'Alt Camp, és a dir, el sector del Camp de Tarragona que oscilla entorn de Valls, és, de les setze, la comarca més influïda pel mercat vallenc per tal com ocupa el primer lloc, tant pel que fa a les localitats com al nombre de clients i a l'import de les compres.

Els compradors residents a l'Alt Camp es reparteixen per la major i més bona part de les poblacions, ja que només a l'Albà Vell, les Ordes, la Plana i Samuntà, Miramar, Masarbonès, el Milà, Montferri, Nulles, Bellavista, Casafort, la Serra i Vilardida no hi viuen clients, i, aleshores, llur veïnat només suposava el 7 per 100 del total comarcal.

PRINCIPALS LOCALITATS ATRETES PEL MERCAT DE VALLS

Un cop bandejades Reus, Lleida i Tarragona, les dues darreres pels seus casos excepcionals de ser els compradors que hi residien botiguers i no complir amb el paper estricte del client, s'ha de dir que les quinze localitats més destacades, tant pel nombre de compradors que hi habitaven com pel volum de les compres, són:

Núm. ordre	Localitat	Núm. clients	Import en lliures, sous i diners		
1	Valls	313	4.191	16	7
2	l'Albi	61	1.548	1	8
3	Montblanc	50	800	18	8
4	el Vilosell	30	749	17	3
5	Vimbodí	32	472	17	11
6	Arbeca	20	356	11	4
7	Rocafort de Queralt	7	300	11	6
8	Bràfim	23	297	18	8
9	Figuerola del Camp	7	243	8	10
10	el Pla de Santa Maria	26	239	3	4
11	Vinaixa	17	235	11	
12	Sarral	25	202	3	11
13	Tàrrega	8	201	11	4
14	Alió	14	197	11	6
15	Vallmoll	20	173	16	1

Valls sobresurt considerablement d'entre totes les principals poblacions de residència dels clients de la botiga dels Ixart-Marquel, ja que, fins i tot, ultrapassa l'Albi, la segona localitat en importància, en la proporció de 5 a 1 pel que fa als compradors i de 2,7 a 1 respecte dels diners.

El tercer lloc, però a considerable distància de l'Albi i molta més de Valls, l'ocupa Montblanc, mentre que el quart correspon al Vilosell, una altra població de les Garrigues.

Les altres onze localitats pertanyen a l'Alt Camp —números 8, 9, 10, 14 i 15—, al Baix Urgell —número 13—, a la Conca de Barberà —números 5, 7 i 12— i a les Garrigues —números 6 i 11—.

CONCLUSIONS

Durant nou anys la botiga vallenca dels Ixart-Marquel registrà una aflluència de 898 compradors a crèdit, és a dir, una mitjana anyal de quelcom menys d'un centenar d'adquiridors.

La clientela dels botiguers vallencs residia a cent-quinze localitats de les comarques d'Andorra, l'Alt Camp, l'Alt Penedès, l'Anoia, el Baix Camp, el Baix Penedès, el Baix Urgell, el Barcelonès, la Conca de Barberà, les Garrigues, la Noguera, el Priorat, la Ribera d'Ebre, la Segarra, el Segrià i el Tarragonès.

El nombre de clients, el valor de les compres i les localitats de residència permeten establir que el mercat de Valls exercia un atractió total respecte de l'Alt Camp, mentre que era molt gran també el grau d'influència que, sobre Valls, experimentaven els habitants de les Garrigues i la Conca de Barberà, i tanmateix els residents als municipis del Tarragonès ubicats als límits amb l'Alt Camp i el Penedès i a la vall del riu Gaià.

El grau de vinculació amb el mercat de Valls de les poblacions de l'Anoia, el Baix Penedès i el Baix Urgell és menys fort que el de les comarques precedents, però prou important. Mentre que la relació de la resta de comarques i poblacions —Andorra, l'Alt Penedès, el Baix Camp, el Barcelonès, la Noguera, el Priorat, la Ribera d'Ebre i la Segarra— obeeix més a circumstàncies particulars dels clients que hi residien que no pas a una autèntica influència del mercat vallenc.

Podem concloure, doncs, que l'atracció del mercat vallenc a començaments del set-cents es deixava sentir, en primer lloc, a Valls i el seu territori i, en segon lloc, per les comarques veïnes de les Garrigues, la Conca de Barberà i una part del Tarragonès, mentre que la influència damunt les poblacions de l'Anoia i el Penedès properes a l'Alt Camp era menys intensa.

SALVADOR-J. ROVIRA I GÓMEZ

APÈNDIX

Distribució per localitats de la clientela de la botiga Ixart-Marquel

Comarca/Localitat	Núm. clients	Total de la compra		
ANDORRA				
Ordino	1	2	5	
ALT CAMP				
Aiguamúrcia	1	2	10	
Alcover	15	168	14	11
Alió	14	197	11	6
Bràfim	23	297	18	8
Cabra del Camp	4	11	15	
Farena	2	16	9	
Figuerola del Camp	7	243	8	10
Fontscaldes	3	42	5	7
Masllorenç	2	77	3	6
la Masó	1	7	18	2
Montagut	4	61	8	
Mont-ral	3	53	1	6
Picamoixons	1	3		
el Pla de Santa Maria	26	239	3	4
el Pont d'Armentera	1	21	11	
Puigpelat	13	86	2	6
Querol	2	18	8	6
la Riba	3	81	14	6
Rodonyà	3	7	16	
el Rourell	1	10	6	
Selma	1	99	14	5
Selmella	2	30	13	3
Vallmoll	20	173	16	1
Valls	313	4.191	16	7
Vilabella	3	23	1	
Vila-rodona	6	46	4	9
ALT Penedès				
Pontons	1	81	13	6
Vilafranca del Penedès	1	38	16	

Comarca/Localitat	Núm. clients	Total de la compra		
ANOIA				
Calaf	2	109	4	6
Igualada	1	12	9	
la Llacuna	2	58	2	5
Montmaneu	1	24	1	6
BAIX CAMP				
l'Albiol	1		18	
Prades	2	30	5	6
Reus	1	840	15	
la Selva del Camp	4	32	19	3
BAIX PENEDEÈS				
l'Arboç	1	2	14	16
Banyeres del Penedès	1	5	10	
la Bisbal del Penedès	1	8	9	
el Montmell	3	98	11	
Sant Jaume dels Domenys	1	88	14	
Sant Vicenç de Calders	1	55	17	6
la Torregassa	1	2	8	
el Vendrell	1		18	
BAIX URGELL				
Ciutadilla	3	62	2	9
Maldà	2	31	12	
els Omells de Na Gaia	1	22	2	6
Verdú	3	107	11	2
el Vilet	1	49	1	
BARCELONÈS				
Barcelona	2	9	16	6
CONCA DE BARBERÀ				
Barberà de la Conca	3	48	19	7
Belltall	12	118		
Conesa	1	31	2	6
l'Espluga de Francolí	19	163	15	11
Forès	1	18	18	

Comarca/Localitat	Núm. clients	Total de la compra		
la Guàrdia dels Prats	10	91	9	7
Lilla	12	114	19	2
Montblanc	50	800	18	8
Montbrió de la Marca	3	55	5	6
Ollers	4	48		3
Passanant	2	27	14	6
les Piles de Gaià	1	50	8	
Pira	2	2	10	6
Pontils	1	9	2	
Prenafeta	4	48	1	2
Rocafort de Queralt	7	300	11	6
Rojalons	1	30	9	10
Rojals	3	30	1	9
Sant Gallart	1	10		
Santa Coloma de Queralt	3	5	18	
Sarral	25	202	3	11
Solivella	2	41	5	11
Vallclara	3	35	10	
Vilanova de Prades	1	14	9	10
Vilaverd	13	141	12	11
Vimbodí	32	472	17	11

LES GARRIGUES

l'Albi	61	1.548	1	8
Arbeca	20	356	11	4
les Borges Blanques	2	55	3	9
Castelldans	1	12	5	
Cervià de les Garrigues	4	127		2
l'Espluga Calba	2	10	8	6
Fulleda	5	51	19	2
Juneda	10	125	17	
la Pobla de Cérvoles	1	36	3	3
Puiggròs	1	18	17	3
el Vilosell	30	749	16	15
Vinaixa	17	235	11	

NOGUERA

Balaguer	1	7		
----------	---	---	--	--

Comarca/Localitat	Núm. clients	Total de la compra		
PRIORAT				
Cornudella de Montsant	4	83	16	6
RIBERA D'EBRE				
Móra d'Ebre	2	21	9	
Riba-roja d'Ebre	1	60	18	8
SEGARRA				
Castellnou d'Oluja	1	22	12	
SÈGRIÀ				
Lleida	25	1.298	9	2
TARRAGONÈS				
l'Argilaga	4	35	18	3
Bonastre	1	17	6	
el Catllar	5	42	13	9
el Codony	1	14	3	
Creixell de Mar	1	16	11	3
la Nou de Gaià	2	127	16	
Peralta	2	16	12	5
Renau	1	62	7	8
Roda de Berà	2	41	5	6
Salomó	3	51	7	
la Secuita	3	40	13	11
Tarragona	12	312	9	1
Torredembarra	3	70	3	9
Vespella de Gaià	5	63	15	4
Vilallonga del Camp	2	23	11	1
Vila-seca	1	31	4	
Vistabella	1	12	4	